

Statsråd Linda Hofstad Hellelands tale under Kirkemøtet 2016

Kjære alle sammen

Vel møtt til et historisk kirkemøte i Trondheim!

For meg er det alltid spesielt å komme hjem til Nidarosdomen. Derfor er det en sterk og god opplevelse å få starte dette historiske kirkemøtet med gudstjeneste her.

Jeg føler at dette er "min kirke":

- den kirken jeg har hatt et nært forhold til i hele mitt liv
- den kirken har jeg søkt til for å grunne over livets mysterier.

Hit har jeg kommet i både glede og sorg. Og noe av det første jeg gjorde etter jeg ble utnevnt til kulturminister, var å oppsøke roen og nærværet i Nidarosdomen.

Den er som "min Fars hus"; stor og romslig. Samtidig gir små kapeller og bueganger plass for stillhet og intimitet.

Dette er også en nasjonalhelligdom, et levende monument over troen og de verdiene vi som samfunn har arvet fra tidligere slekter og gjort til våre egne. Til dette stedet har mennesker kommet i 1000 år med sin lengsel, glede og smerte.

I dette kirkerommet har mennesker funnet et hjem for troen.

Slik er min kirke.

Jeg er veldig glad og beæret over å være her sammen med dere i dag.

Og jeg er glad for å kunne gratulere dere med valget til Kirkemøtet. Dere skal lede og styre Den norske kirke i det tiåret som historiebøkene kommer til å omtale som en viktig milepæl i Den norske kirkes rettshistorie. På linje med kristningen på 1000-tallet, reformasjonen på 1500-tallet og grunnlovens kirkebestemmelser fra 1814.

Det som skjer nå, kan sees i et tusenårs, et hundreårs og et tiårs perspektiv.

[1000 år med kristen tro og tradisjon]

Det første kirkemøtet i Norge ble holdt på Moster for snart 1000 år siden. Det var Olav, kongen, som kalte inn. Der ble den første kristenretten fastsatt.

Kongen, kirken og folket skulle virke sammen på grunnlag av kristen tro og tradisjon.

I de tusen år som har gått, har kristendommen preget samfunnet vårt på helt grunnleggende vis. Samtidig har konger og statsmakt spilt en betydelig rolle i utformingen av kirkens organisasjon. Forholdet har vært så nært at kirken, i hvert fall på sentralt nivå, har falt sammen med kongen og statsmakten.

Nå blir det et tydelig skille. Kirken blir, også i rettslig forstand, et eget subjekt – skilt fra staten. For første gang i kirkens tusenårige historie blir den en selvstendig rettslig størrelse.

Det samsvarer godt med den alminnelige rettsfølelsen. Det er mange år siden vi så på biskopen som Kongens mann eller statens forlengede arm. I dag høres det rart ut å betegne Kirkerådets administrasjon eller prestetjenesten som statlig virksomhet. Men slik har det formelt vært, fram til nå.

[100 år med kirkelige reformer]

Det er et arbeid gjennom over 100 år med kirkelige reformer som er i ferd med å bli fullført. Det går en linje fra kirkekommisjonene på slutten av 1800- og begynnelsen av 1900-tallet fram til det lovforslaget som nå ligger i Stortinget.

Gjennom utviklingen av den kirkelige lovgivningen er kirkens organisasjon bygget ut, med medlemsvalgte organer på alle nivåer. Vi har (etter hvert) fått menighetsråd, kirkelig fellesråd, bispedømmeråd, kirkeråd og Kirkemøtet. I stadig større omfang er myndighet som tidligere lå til allmenne politiske organer, blitt overført til kirken selv.

Den norske kirke er stadig blitt mer selvstendig i relasjonen til stat og kommune. Slik er den administrativt blitt satt i stand til å ta steget over i en rettslig selvstendighet også på nasjonalt nivå.

[10 år med kirkelige forfatningsendringer]

Dette skjer ti år etter at Gjønnnes-utvalget la fram sin innstilling om Staten og Den norske kirke. Kirkeforliket i 2008 la grunnlaget for grunnlovsendringene i 2012. Da ble alle de sju paragrafene i Grunnloven som inneholdt bestemmelser om statskirkeordningen, endret. Kongens særskilte kirkestyre ble avviklet.

Ansvar for å utpeke biskoper og tilsette proster ble lagt til Kirkerådet og bispedømmerådene. Bestemmelsen om kirkelig statsråd falt bort.

Det ble også gjennomført en reform for å styrke det kirkelige demokratiet. Og gravferdsloven ble endret for å imøtekomme religiøse og livssynsmessige minoriteters behov ved gravferd.

I 2013 ba Kirkemøtet om at det ble etablert et nasjonalt rettssubjekt for Den norske kirke. Arbeidsgiveransvaret for de kirkelige tilsatte som hadde staten som arbeidsgiver, kunne da overføres til en selvstendig kirke.

Det er Regjeringens svar på denne anmodningen som nå er til behandling i Stortinget. Og forslag om hvordan dette skal følges opp internt i kirken, ligger på Kirkemøtets bord.

Lovforslaget er på nesten alle punkter i samsvar med Kirkemøtets uttalelse fra 2015.

Jeg vil takke Kirkerådet for det gode og nære samarbeidet med departementet om denne saken. Jeg er glad for at vi har kunnet legge fram et lovforslag med bred kirkelig oppslutning. Jeg håper, og ønsker å bidra til, at lovforslaget vil samle bred politisk tilslutning i Stortinget.

Det nye konstitusjonelle grunnlaget for folkekirken i Norge ble lagt i 2012. Nå bekreftes Den norske kirke som en fri, selvstendig og ansvarlig kirkeorganisasjon.

Dette er en milepæl eller et tusenårsmerke i forholdet mellom stat og kirke.

[Veien videre]

Mange her tenker også på veien videre.

De budsjettmessige konsekvensene av dette vil vi som kjent komme tilbake til i budsjettet for 2017.

I dette arbeidet legger vi til grunn det nivået statens bevilgninger til kirken har nå.

Jeg har registrert at Kirkerådet mener det er behov for en betydelig styrking av kirkeøkonomien, og forslagene tar jeg med meg i budsjettarbeidet.

Men jeg vil minne om at vi befinner oss i en økonomisk situasjon som tilsier strammere offentlige budsjetter.

Vi har også varslet et videre arbeid med å utforme forslag til en helhetlig lov for alle tros- og livssynssamfunn. I dette utredningsarbeidet vil vi ha med oss Kirkemøtets oppfordring fra 2015 om en mer kortfattet rammelov for Den norske kirke.

Finansieringsordningene for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn vil da bli vurdert i sammenheng. Jeg vil gjerne invitere Kirkerådet til et fortsatt godt samarbeid, også om disse utredningsspørsmålene. Jeg vil også legge til rette for at de andre tros- og livssynssamfunnenes synspunkter og vurderinger blir tatt med i arbeidet.

[Folkekirke og livssynsmangfold]

De kirkelige reformene skjer mens vi står midt i etterkrigstidens største migrasjonsbølge. Vi veves stadig tettere sammen med resten av verden. Norge beveger seg mot et større mangfold både kulturelt og verdimesig.

Det er mye positivt i den nye flerstemtheten. Samtidig setter det oss på prøve. Som samfunn kan vi velge hvordan vi møter mennesker som kommer hit. Et større mangfold stiller oss overfor spørsmål om hvordan vi forvalter den kulturelle og religiøse arven vår. Når vi er trygge på vårt eget ståsted, kan vi ta frem det beste i oss og åpne våre fellesskap uten at frykten for det ukjente tar overhånd.

For en selvstendig kirke vil det være en sentral utfordring å legge til rette for at Den norske kirke "forblir Norges folkekirke", som det nå heter i Grunnloven. Samtidig vil Den norske kirke – som det klart største tros- og livssynssamfunnet i Norge – ha et særlig ansvar for dialog og samhandling mellom de ulike tros- og livssynsretningene som er aktive i Norge. Vi trenger kirkens bidrag i arbeidet med å integrere og inkludere. Jeg har en positiv forventning til kirkens bidrag for å skape nye og utvidede fellesskap.

Jeg mener den kirkereformen som nå ligger til behandling i Stortinget, legger et nytt og bedre grunnlag for at Den norske kirke fortsatt kan virke som folkekirke.

"Både samfunnet, kirken og staten er best tjent med et tydelig skille mellom kirke og stat", heter det i Sundvolden-erklæringen.

Det er kirke og stat som skilles, ikke kirken og samfunnet. Tvert imot er formålet med reformen nettopp å bevare de nære båndene mellom Den

norske kirke og det norske samfunnet.

Målet er å forandre for å bevare. Vi ønsker å bevare grunnleggende trekk, verdier og tradisjoner som gjennom århundrene har formet våre fellesskap.

Som jeg sa i begynnelsen, føler jeg veldig sterkt på at dette er min kirke. Andre lengter hjem til et hvitmalt kapell eller andre kirkebygg.

Vi kan likevel dele drømmen om den store, romslige og gjestfrie kirken: Den som er så grunnfestet i sin egen tradisjon og tro at den rommer ulike livserfaringer og lar de mange stemmene få lyde. Den som står så støtt at den kan møte annerledes troende uten frykt.

Jeg ønsker dere lykke til med forhandlingene under dette viktige kirkemøtet!